

На відміну від «Міщанської», вона відображала життєві установи соціальної еліти міста.

Слід на мапі міста залишили найбільш відомі представники єврейської діаспори в період з другої половини 19 до першого десятиріччя 20 ст. – вчений І.І. Мечников, архітектор А.М. Гинзбургу, фабрикант Бурас.

Наступним пунктом тяжіння є колишня синагога на вулиці Чоботарській, 17. Ділянку з будинком під синагогу єврейська громада придбала у 1911 році. Через два роки кам'яний двоповерховий будинком «Чоботарської синагоги стала центром єврейського життя Харкова.

У 1912 році був розроблений і затверджений проект нової синагоги пров. Мордвинівському, нині пров. Кравцова, 15. Автор проекту архітектор Юлій Семенович Цауне.

Остання 5 синагога, що існувала в зазначений період побудована в 1911 році на розі провулків Соляниківського та Подільського була одним з найкрасивіших будівель цього району, вона прикрашала нижню частину Подолу, обрамленого вигином ріки Харків.

В ході проведеного дослідження для детальної розробки проекту реконструкції було обрано квартал по вул. Громадянській з відновленням Міщанської синагоги та створення навколо неї необхідної інфраструктури.

КОМПАНІЙСЬКІ БУДИНКИ В ХАРКОВІ (початок XX ст.)

Цикало К.А.

Науковий керівник – Жидкова Т.В., канд. техн. наук, доцент

На початку XX ст. до Харкова прибув молодий архітектор польського походження, Олександр Іванович Ржепішевський. За 7 років діяльності на території міста було втілено в життя 27 проектів житлових і громадських будівель. Близько 20 з них і сьогодні прикрашають вулиці, будучи пам'ятками архітектури.

В ході дослідження життя та творчості польського архітектора Олександра Івановича Ржепішевського під керівництвом професора Л.М.Жванко було виявлене таке явище як «компанійські будинки».

Дослідження життя та творчості польського архітектора Олександра Івановича Ржепішевського було розпочато під керівництвом професора Л. М. Жванко.

Подальші дослідження було показали, що саме О.І. Ржепішевський був автором ідеї створення товариств співвласників багатоквартирних будинків. Що правда назвав їх «компанійські будинки». Квартири в таких будинках були власністю мешканців – здебільшого лікарів,

інженерів, художників. Інтер'єр квартир індивідуальний для кожної людини й узгоджувався згідно з її смаками та вподобаннями.

Перший такий будинок з'явився у 1912 році. Знаходиться він за адресою вул. Римарська, 6. В ньому жив і сам архітектор. Будівля має високий рівень благоустрою. Вестибюль і сходові клітки прикрашені декоративними фонтанами. В стильовому оформленні фасаду можна розпізнати елементи німецького модерну.

А в 1914 році архітектор було збудовано ще один шестиповерховий «компанійський будинок» на Римарській, 19.

В цей будинок переїхав і сам архітектор. Оскільки квартири, що виходять на вуличний фасад, коштували дорожче, з'явилися прибуткові будинки з дворами, утвореними основним корпусом і бічними. В них при великій протяжності фасаду вуличні корпуси отримували двох і трисекційне планування. Це була й спроба піти від дворів-колодязів з антисанітарними умовами. Крім того, квартири, що виходили вікнами на вулицю, цінувалися дорожче. Будинок відрізнявся компактним рішенням сходових вузлів, квартир і кімнат. Тут вперше застосовані розсувні перегородки, що дозволяють отримати кімнати площею 50 кв. м. Секції будинку – двоквартирні, з 4-5 кімнатами в кожній квартирі. Площі квартир 100-150 кв. м., кімнат – 16-30 кв. м. У частині квартир санвузол з ванною розміщений в глибині квартири при спальні, другий – при кухні. В Будівлі великі квадратні вікна, легкі дерев'яні еркері, об'єми вирішені просто і виразно.

Майстерність і багата фантазія допомогли авторові створити в рамках загального конструктивного рішення різні варіанти внутрішньої організації та оздоблення квартир. Так, для одного з лікарів на першому поверсі була обладнана невелика приватна лікарня, а для художників у мансардному поверсі влаштовані майстерні з верхнім світлом. На другому поверсі містилася майстерня самого Ржепішевського і його архітектурне бюро, а на верхньому - квартира з художньою студією в мансарді. Всі квартири забезпечені наскрізним провітрюванням.

Для «компанійських» житлових будинків зодчого характерний високий щепець, що надає історичному центру Харкова цікавий, яскравий силует, який вдало доповнює храмові споруди.

Після революції ці будинки були передані «трудовому народові», і комфортабельні квартири перетворилися на комуналки.